

[kisvárdai.lapok]

XIII. évfolyam 3. szám – 2011. június 20., hétfő

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
- 3-4. old.: Finito, Csíki Játékszín [fókusz]
5. old.: A hazug, Figura Stúdió Színház, Gyergyószentmiklós [fókusz]
6. old.: (Egy)mással, Szabadkai Népszínház [fókusz]
7. old.: Sebestyén Rita jegyzete [reflekt]
8. old.: Horoszkóp színházaknak [witz]

Magyar
színházak
kisvárdai
fesztiválja
XXIII.

Kőmíves Csongor, Barabás Árpád (A hazug)

Veress Albert, Kozma Attila (Finito)

A színház valóságaink esztétikai meghosszabbítása. Olyan fiktív valóság, amelyben mindannyian élményt keresünk, és amely képes megkérdőjelezni, kibővíteni, átértékelni az ember valóságtapasztalatait. Éppen ebben áll a színház hatása, és a jó színház megélése valódi, érzéki esemény.

Ungvári Zrínyi Ildikó
válogató

[reflekt]

Az infernális előadásról és a (nem)létező népszínműről

A szakmai beszélgetésen hangzott el:

„Minden előadásra skizofrén helyzetben megyek be. Megpróbálok néző lenni.”

„A pokol nem hely, hanem állapot.”

„Nem kell berakni egy tévét, hogy tudjam, ebben a világban élek.”

„Deryll egy szimpatikus, rendkívül agresszív, pofátlan disznó. Don Juan rokona.”

„Ki az a hülye, aki nem veszi ezt észre? Hát a három nő.”

„Nem azt mondom, hogy mit kellett volna csinálni, csak jártatom az agyam.”

„Daryll nem épp egy szofisztikált manipulátor.”

„Voltaképpen itt ki is merül minden. A zene lokális helyi bónusz. Kusturica, Bregovics, Rúzsa Magdi...”

„Az ember rendesen örül, hogy szétverik Feliciát.”

„Kicsit narkós helyi újságíró.”

„Megint túl nagy a várszínpad.”

„Ez a lakás nincs!”

„Mindenki vékony és fiatal.”

„A darabban Göndör Sándor mindenütt énekel. Hát ez tarthatatlan.”

„Ez a fajta népszínház szerintem nincsen.”

„Csomó nehezen kezelhető aranyos gyerek.”

„Egyforma embereket vesznek fel az egyetemre.”

„Erővel akarjuk meggyőzni egymást sok lúd disznót győz alapon.”

„Az írásba veszélyes dolgok költöznek.”

Középen: Táborosi Margaréta

A szakmai beszélgetéseken kezd helyreállni a mérleg a fölösleges tiszteletkörök és a hasznos és érvényes hozzászólások között. Kicsit hízeleltünk – bár nem akartunk – Tasnádinak és Hernyáknak, aztán az Eastwicki boszorkányok kapcsán az első dolog, amit leszögezett a beszélgetés vezetője, hogy az előadás szereplői nem magyarok, „nálunk elpusztulnának, az hőzsiher”. A három „szociológiailag deprimált szinglimodell” formáló nőalaknak reális vágyai vannak. Ebben megegyeztek a beszélgetés résztvevői, abban viszont már kevésbé, hogy mennyire akarják ezeket igazán megvalósítani és mennyire a világ hibája, hogy ez nem jön össze nekik. Kicsit csehovian moszkvás a dolog. A dörgedelmes erkölcsi bosszú története ez? Az elfajult világon való megtorlás, úgy, ahogyan a műsorfüzetben „ígéri” a rendező? Az előadások elkészülése előtt „összehadovált rendezői nyilatkozatok” – fogalmazott Nánay – sokszor elcsúsznak az elkészült előadás mellett, ő személy szerint nem is szokta elolvasni őket. Jelen helyzetben is félrevitt az értelmezésben. Többen egyeztek véleményében, hogy az előadásban szó sincs morális, mély dolgokat fessegető tartalmakról. Nánay szerint nincs komolyan véve semmi, mindenki karikatúra. Ez egy szórakoztató bohózat – a nézők reakciói is ezt bizo-

nyították –, ami lehetőséget ad az egyébként zseniális, briliáns színészeknek a kibontakozásra. Felmerült még a tér problémássága, hogy már az első pillanatban lelövi a poént, első perctől tudjuk, hogy pokolban vagyunk, szinte tudjuk, hogy mi fog történni. Sokan nehezményezték, hogy a vetített jelenetek nincsenek igazán összekapcsolva a játékkal. Proics Lillát megzavarták a képkockák, Nánayt nem zavarták, mert nem látta őket. Perényi meg értette a mögöttük levő szándékot, de nem hagyta megzavarni magát. Inkább nem nézett oda.

A falu rosszáról Budai Katalin egy vallomással kezdte a beszélgetést. Elnézte az előadás kezdési időpontját, negyedórás késéssel ért csak a várba. Ezzel nem is lett volna baj, ha nem épp Magyar Attilába botlik, így már fel sem merülhetett a dolog elhallgatása. Kicsit hízeleltünk a Tanyaszínháznak is – bár feltehetőleg ezt sem akartuk – aztán kezdődhetett a Beszélgetés. Miután kiveséztük, hogy mi is ez a Tanyaszínház, kiknek készül és hogyan, végeláthatatlan bizonyítványmagyarázásba kezdett mindenki. Proics Lilla vs. mindenki más. Szociológiai pozicionáltság van-e benne? Egyáltalán kell-e legyen? Létezik ez a műfaj vagy sem? Egybehangzó vélemények voksoltak amellest, hogy igen. A nézők reakciója is emellett szólt. Nem kell a dolgokat érfelvágósan tálni, épp elég az, ha úgy távozik a néző, hogy életkedvvel van tele. Mint kiderült, Magyar Attila a kijáratnál vigyázott az előadás „sikerére”. Csak mert volt valaki elhagyni a nézőteret! De nem is akarta. Működő, szerves, energikus, kidolgozott, elaborált formanyelvvvel, kifinomult mozgásvilággal és borzasztó nagy energiákkal dolgozó előadás.

Mert a Tanyaszínház nem bukhat meg!

dk

demKata

[fókusz]

Finita della morta

Finito – Csiki Játékszín

Tasnádi István bravúros verses szatírájának kulcsembere Blondin Gáspár, a húsüzemből, a nettósertés alacsony felvásárlásának okán. A tévécsatornák keresztüzében éli egyre szürkébb mindennapjait egy kisközségben, Nagyábrándon. Kiábrándítóan szűk életéből egyetlen megoldás kínálkozik számára, amit felesége hisztérikus kirohanása is aláhúz, a megváltó öngyilkosság. Tettét ugyan elbaltázza, de a szándék beleég Blondin agyába. Seperc alatt terjed a hír a makro-közösség tagjai között, s egyre-másra bukkan fel a híres-hírhedt kispolgári házban a polgármester, a rendőrség egy korrupstúsztárgyalóval karöltve, egy meghasonlott költő, egy csini-baba riporter kameramanestül és egy lecsúszott alkoholista, valaha volt

popcsillag. Egytől-egyig azért, hogy a maguk javára fordítsák a várt öngyilkosság hírvérésének hasznát. A második felvonásban pedig megjelenik a fő hiéna, a médiaguru, a Pál-show műsorvezetője, Pál. És a show-nak folytatódnia kell.

Adriana Grand munkája, a kartondobozokból épített díszlet és a fából tákolt árnyékszék óhatatlanul is eszünkbe juttatja Örkény István drámáját, a Tóték közegét, színpadképét. A külvilágtól elvonulni itt is egyet jelent az árnyékszékbe való bezárkózással. Blondin számára ez már nem csupán az a hely, ahol az ember a szükségét végzi: létszükséggé válik, ahol saját kis birodalmat rendez be. Itt érzi igazán biztonságban és otthon magát.

Victor Ioan Frunză izgalmas rendezése a projektor és a kamera használatával hozzáad még egy sikot az előadás értelmezéséhez. A tévében futó reklámok, műsorok a szoba falára, a papírdobozokra vetülnek, amelyek így egyszerre jelzik a médiaüzemek töredezett és torz mivoltát, és azt, hogy a fals képek miként burjánzanak az otthon biztonságot nyújtó falain belül. Az utolsó jelenetben pedig a kamera használatával megkettőződik a színpadi cselekmény: a kivetített kép egyszerre elemel, kiragad és a fókuszálás által más nézőpontot jelöl ki. Kiszakít egy szeletet a zsúfolt színpadképből, ami egyébként folyamatosan nyüzsög, pulzál.

A színészek viszonya egytől-egyig kiegyenlített, a páros rímes hatodfeles jambusokban megírt szöveg pedig csak néhol gabalyodik önmagába a színpadi beszéd kapcsán. Az összes színészt lehetne méltatni precíz, átgondolt és apró, humoros gesztusokkal teli szerepformálásáért. Kiemelkedő élmény Kozma Attila hol nihilbe hajló, hol megmondó-diktatórikus, hol pedig gyermeki rajongással teli Blondin Gáspárja, valamint Veress Albert erősen frusztrált, sikerhajkurászó, alapvetően idegbeteg Pál alakítása. Szabó Enikő játéka és szerepe a legösszetettebb: Blondinnéban egyszerre küzd a hú feleség, aki körmeszakadtáig ragaszkodik férjéhez – egy-egy jelenete húsba vágó, fájóan szép – ugyanakkor ott lapul benne az ösztönös nő, aki semmi másra nem vágyik, „csak” boldogságra, egy ízig-vérig férfival. Egy másik férfival. Ám ma mégsem vet önkezeivel véget életének Blondin Gáspár, mert a sok odafigyeléstől, amit a talpnyalóktól kapott, rendre vissza is tért az életkedve. Hiába.

mészárosCsilla

Kozma Attila, Szabó Enikő

[komment]

A Csiki Játékszín ebben az évadban színpadra vitte Jevgenyij Svarc A sárkány című, Parti Nagy Lajos által átírt drámáját, amelyet Vargyas Márta rendező szakos hallgató igen érzékenyen értelmezett, általában jól működtetve Parti Nagy leleményeit. Színpadra került még A csókos asszony, amelyben az alkotók nagyon jó zenei közeget teremtettek – ez az előadás a mostani fesztivál off-programjába is bekerült. Szintén a kiegészítő programok közt lett volna a helye egy kőszínházon kívüli

kezdeményezésnek: Villquist Helver éjszakája című darabját Bodea Tibor és Fekete Bernadetta adták elő, komoly munkával, felelősen beszélve zsarnokságról, agresszióról, önfeláldozásról. (Hely- és pénzszüke miatt ez az előadás nem jöhetett el Várdára.) A versenyprogramba végül a Victor Ioan Frunză rendezte Tasnádi-darab, a Finito került be. Ez az előadás a mai erdélyi realitásból építkezve mutat meg egy olyan átlagéletformát, kartondoboz-, nylonpapucs-, műtehén- és tévéshow-kból ismert giccsvilágot, amelyben a gyilkosság csupán apró „erkölcsi kopás”, és groteszk módon segít beüzemelni a médiaipar uralta gondolkodásmód szokványos gépezetét. A társulat pontos munkával, sajátos értelmezésben viszi végbe a feladatot.

U.Z.I.

[komment]

Huszedik, jubileumi évadát zárja a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház. A tízfős társulat idén egy hat produkcióból álló, egységes, nívós „figurás” évadot hozott össze. A nagyszínpadiak mellett (A hazug, és a Nagynyavaja, melyet Nagy Zoltán társulat-alapító tag írt nekünk, r.: Béres László) egy gyerekelőadásunk (A titok, r.: Dézsi Szilárd) és három stúdió-bemutatónk is volt: Katona Imre rendezésében A téboly hétköznapjai, Büchner Woyzeckje (r.: Dézsi Szilárd) és Peter Handkétől Az óra, amikor semmit nem tudtunk egymásról (r.: Bozsik Yvette). Az összes előadásunkat jönnek, vállalhatónak tartanám a fesztiválon is. **(Béres László igazgató)**

Nekem a legjobb munkát A téboly hétköznapjai jelentette, de sajnálom, hogy a Játszóter című előadásunk kívül esett a tavalyi és az idei válogatási határidőkön. Különbözn ma kaptuk a hírt, hogy az előadás a nagybányai Atelier Fesztiválon megkapta a zsűri különdíját és a legjobb koreográfiáért járó díjat. **(Kolozi Borsos Gábor színész)**

A fenntartóval jó a viszonyunk: míg az előző ciklus polgármestere 100 méter aszfaltért cserébe akár meg is szüntette volna a Figurát, a mostani polgármester a 80-as években Kaposváron járt színházba, értékesnek tartja, és lehetőségekhez mérten támogatja a törekvéseinket.

A költségvetésünk nem nőtt, de van néhány előrelépés: kaptunk 22 kórtermet, amit átalakíthatunk szolgálattelakássá, raktárt, bevezettük a fűtést a színházterembe. Amin változtatni szeretnék: elsősorban a színészek fizetése, ami vérlázítóan alacsony, és forrást szerezni a szolgálattelakások átalakítására, az épület felújítására. (B. L.)

A Figura a színházi nyelv megújítására törekszik; ebbe nagyon sok minden befér a mozgás- és táncszínházról az ősbemutatókon át a vizuális esszéig. Húsz év alatt

[fókusz]

Tasnádi István a Finitóról

„Szerettem volna korábban is megnézni az előadást, de Csíkszereda messze van. Ha olyan darabról van szó, ami már számtalanszor bizonyított, akkor is kíváncsi vagyok, hogyan nyúltak hozzá. Különösen, hogy tudtam, van itt egy alapvető dramaturgiai beavatkozás, hiszen kényszerűségből kihagyták

Tasnádi István, Tasnádi Csaba

az anyós szerepét. Csomó újdonság van benne számomra, ami nagyon jó volt. Csak a műsorfüzetet láttam előtte fotókkal, amiből nem derült ki például az, hogy ennyire jó a díszlet. Hogy a dobozokban mennyi gondolat van, mennyi teret képesek kialakítani belőle.

A színészek mondták, hogy Frunza ért magyarul

és azt mondta nekik az elején: ez egy „szövegdarab” és a szöveg van elől. A magyar rendezések általában többet bíznak a szövegkomikumra, itt azért mindig meg voltak fejelve a poénok egy gesztussal vagy egy képpel, ami nagyon jót tett nekik.

Frunzának gyakran elszáll az agya és a dekonstrukcióból kijön valami nagyon izgalmas vagy pedig szétejteti az egészet. De erre egyik se jellemző. Az azért látszik, hogy ő a show részeknél van igazából elemében, mert az például elképesztő, amikor behozzák a tehenet és rodeózik rajta az énekesnő, miközben a gyászéneket nyomja. Akkor sírtam a röhögéstől.

Rengeteget nevettem, mert vizuális gegek kísérték a poénokat. Amikor Blondin a költőtől megkapja a Cserbenhagyásos álmodozás című verset és hirtelen a hatása alá kerül, elkezdi szavalni és addig ismételteti, amíg az övé nem lesz és aztán átöleli a költőt, az egy nagyon szép új gondolat, amit eddig senki nem csinált azelőtt.

A showműsor nem fővonala a darabnak, hiszen az csak a második rész végén jelenik meg. Amikor írtam, egyébként magam is azt gondoltam, hogy kevésbé lesz időtálló, de a tévé és ez a sok mocsok még akkor is itt lesz velünk, amikor már talán színház sem lesz. Szívemből gyűlölöm ezt a világot, mert óriási veszélyt jelent az emberekre, amiről egy értelmiségi nem beszél, mert még az is méltóságon aluli lenne. És akármilyen egyenlőtlen a harc, dolgunk ezt felmutatni.

Fontos nem úgy beszélni mai problémákról, hogy eleve el tudja utasítani a néni a kiskosztumban. Miközben nevet, észrevétlenül lásson egy történetet arról a világról, amiben ő is él. A csíkszeredai igazgató mesélte, hogy az évad közönségzavazásán ez az előadás nyert, pedig mindig az operett szokott. Jó volt érezni, ahogy már az első jelenetben megtört a nézői bizalmatlanság, ami törvényszerű, ha egy számára ismeretlen darabról van szó. Ez egy moliéri-stílusú verses szöveg, amitől a néző először zavarba jön, de aztán ráismer, hogy ezek az ő szavai, fordulatai, és az első felszabadító nevetésnél átszakad a gát, és odaadja a bizalmát. Itt nem éltek vissza a nézői bizalommal, ezért nagyon jó este volt nekem.”

Szepesi Krisztina

[fókusz]

A középszer diadala

A hazug – Gyergyószentmiklós

Goldoni majd minden darabja egy velencei főtéren játszódik, ahol az emberek „egymás szájában” élnek, intim szféra egyáltalán nem létezik.

A gyergyószentmiklói Figura Stúdió Színház előadásában paravánok és szekrények jelenítik meg a házfalakat, egyszerre keltve a kint és bent érzetét. A paravánok titkokat rejtenek, ám kettősségük épp abban áll, hogy ebben a világban egyetlen lélegzetvétel sem maradhat titokban. Ezek csak afféle látszatifalak: könnyen elhúzóhatók, kedv szerint tologathatók.

Az éles határok elmosódtak, még a szobalány is közös.

A hazug című előadás nyitóképe sokat sejtet. A színpadot azonban benépesítik a szereplők...

A figurák nem elég harsányak, hiányzik belőlük a Rabelais-féle vaskos humor. Túlságosan finomkodnak, inkább tűnnek francia udvari dámáknak és gáláns lovagoknak, mint a karneváli kultúra, a commedia dell'arte gyermekeinek. Talán egyedül a zanni-figurák, Colombina (Tamás Boglár) és Arlecchino (Kömíves Csongor) tette magáévá a felszabadult játék örömét.

Kömíves nem túl eszes, gyámoltalan, ám vidámságát bármilyen helyzetben megőrző szolgát, míg Tamás Boglár kikapós, nem sokat teketóriázó szobalányt játszik, de nem töltik be eredeti funkciójukat, a szálak szövögetésének és bonyolításának feladatkörét. A többi szereplő még inkább eltávolodott a tipai fissi-ktől: Ottavio (Kolozsi Borsos Gábor) nyegle selyemfiú, Florindo (Vass Csaba) már-már retardált szerelmes, a doktor (Szabó Eduárd) nem elég tudálékos és zagyva beszédű.

Természetesen nem kérhető számon a hagyományok megtartása, ha egy erős rendezői koncepció felülírja azokat, de amikor nem kínál helyette semmit, erős hiányérzetünk támad.

Barabás Olga rendező Pantalone alakjából nőt formált, de a mindig sopánkodó anya (Bartha Boróka) kéjsóvársága kimerül abban, hogy új férjet kíván a horgára akasztani, ahogy az agyafürt intrikus Brighella helyett megjelenő Lucietta (Boros Mária) is kizárólag a babonás lány szerepében tetszeleg. A két testvér, Rosaura (Vajda Gyöngyvér) és Beatrice (Máthé Annamária) előkelően kényeskedik, testvéri civakodásuk nem lépi túl az illem határait, Lelio (Barabás Árpád) ritmusproblémákkal küzd.

Apostolache Zénó zongorazenéjét pedig szívesen elhallgatnám egy koncerten, de az előadáshoz semmilyen módon nem kapcsolódik.

Azonban a zárójelenet megoldása a legproblematisabb. Goldoninál alapvetően nincs valódi feloldás, hiába semmisül meg a bűnös morálisan, a boldog vég csak látszat, hiszen a középszer, a langyos állóvíz győz. Nincs erkölcsi fejlődés, csak kompromisszum, hamis polgári idill.

A kimerevített képbe fagyott nászmenet utal ugyan erre, de a kikacsintás elmarad.

Selmezi Bea

Bartha Boróka, Szabó Eduárd

kialakult egy szűk értő, nyitott és színházszerető réteg (300-500 fő), akiket stabil közönségünknek tudunk. 2006-tól útjára indult dance.movement.theater elnevezésű fesztiválunkon telt házzal mennek az előadások, megtörtént az, hogy Bozsik Yvette legutóbbi Újravágyva c. vendégelőadásán a nézők felismerték a különféle előadás-idézeteket, továbbá Pintér Béla és Társulata előadását felállva tapsolták. Ugyanakkor nyitottunk a nagyközönség felé is, 2005-től bevezettük a bérletrendszert, 1500 gyerekbérletesünk és kb. 800 felnőtt bérletesünk volt az elmúlt évadban, ami egy kisvárosban elég nagy számot jelent. (B. L.)

Jó lenne, ha bővíthetne a társulat, kevesen vagyunk és így elég zsúfolt a programunk. A friss vér jót tenne. (K. B. G.)

Felhívás! Meghirdettünk egy férfi színész helyet, várjuk a jelentkezőket. Ha minden jól megy, a jövő évadban Victor Ioan Frunză és Goda Gábor, a rákövetkező évadban Alexandru Dabija fog nálunk rendezni... (B. L.)

Az idei évadban ahhoz képest, hogy milyen minőségű előadásaink voltak, kevés volt a kritikai visszhang, több odafigyelést, reflexiót várnék kívülről. (K. B. G.)

[komment]

Barabás Olga rendezése, A hazug olyan alternatív világokat hoz játékba, amelyek nem találnak terepet az egyezményes valóság területén: a rendezői munka beletartja a megidézett világot a vágyak, sóvárgások, vélekedések és ábrándok lírai és bizonytalan közegébe, kiemelve a mániákus hazudozó-sóvárgó dramaturgiaiailag is izgalmas alakját. A szereposztás okosan használja a társulat potenciálját, minden színészt a maga ereje szerint mozgat, és nagyszerű csapatmunkát alakít ki, ahol az ájulások, révedések testeket mozgatnak-préselnek-hajlítanak és rendeznek össze, a legszebb emberi gyarlóságokat hangsúlyozva.

U.Z.I.

[fókusz]

Se veled

[lánc.kérd]

Mezei Zoltán (Szabadkai Népszínház) → **Vicei Natália** (Szabadkai Népszínház):

Nati, a lényegre tapintottál ezzel a kérdéssel, mert van bennem félelem. Idősebb kollégák szokták mondogatni, hogy kiestek a formából, de én mindig azt gondoltam, hogy a tehetség nem fogyhat el. El valóban nem vész, viszont a kondíciót valóban elveszthetjük. Ezt leginkább akkor éreztem, amikor elkezdtük próbálni az Eastwicki boszorkányokat, és előtte 2-3 évig egyáltalán nem játszottam. Amikor már 3-4 napja próbáltunk, és ott tartottunk, hogy be kellett mennem a színpadra, hát már rég éreztem magam olyan tehetségtelennek, sutának és ügyetlennek... Háliszennek ez az érzés hamar elmúlt.

Igazgatóként állandóan olyan problémákba ütközöm, amik megviselik az ember gyomrát, idegrendszerét, megkeményítik a lelkét. Ha azonban meg tudom ezeket emészteni, és a lelkemben megvívom a csatákat, akkor általuk mélyülök, sűrűsödök. Nagyon fontos egy színész életében, hogy elkezdje érteni a mondatokat. Kezdő színészként az ember rengeteg olyan szöveget mond el, amit ugyan nagyjából érez, de csak akkor ért meg igazán, amikor más tolmácsolásában hallja. Elsőre csak mondatoknak tűnnek, de valójában bennük van egy egész világ.

Lehet, hogy mostanában kondíciót vesztettem, és rezeg a gatyám, amikor be kell mennem a színpadra, viszont sokkal nagyobb rálátással és nyitottsággal szemlélem a dolgokat.

Az (Egy)mással című előadást hálásan fogadta tegnap este a közönség. Nem véletlenül, a téma (ki ne volna kíváncsi egy szerelmi viszonyra?) és annak szellemes dialógusok által történő elaborálása szinte genetikailag kódolja a sikert. Kalmár Zsuzsa és Ralbovszki Csaba játéka pedig szórakoztat és leköti a nézői figyelmet.

Mégis inkább arról írnék, milyen problémákat vet fel a műfaj, amelyeket az előadás átvesz, és egyenesen fordít színpadra. Az előadásban a két ember közti viszony a dialógusok által rajzolódik ki, és minden egyéb elem (helyzet, mozgás) ennek rendelődik alá. Ha

Mezei Zoltán

Kalmár Zsuzsa, Ralbovszki Csaba

levennék a hangot, meg se jelenne a viszony időbelisége: a szereplők úgy járnak jelenetről jelenetre, hogy pusztán az elhangzott szavak tudósítanak arról, eltelt egy, két, hat év. Továbbá a beszéd direkt: egyértelmű, áttetsző jelzés, amely felruházódik a szereplők belsejében rejlő titkok, igazságok kimondásának képességével. Ezért minden szituáció jelzesszerű, és a belső kitérésének ürügye; a pszichológus és az anonim alkoholista klubjának vallomáshelyzete így lényegében nem különbözik egymástól.

Ám ha a viszony nem testesül az időben, története sem lehet (verbális szinten persze van), ezért azt sem értjük, miért nem tud szabadulni egymástól a két ember, milyen a házasságban született olyannyira

pótolhatatlan egymást értés, szeretet. Főként hogy Michael egy arrogáns, önző férfinak tűnik, aki még a gyerekei nevét sem tudja. Megjeleníthető érzelmi történet nélkül pedig a karakterek sem mozdulnak ki egyszerű sémájukból. Michael író, ahogy Móricka elképzeli a művészt, Amy alkoholista balettművész, akinél az alkoholizmus inkább sikkes személyiségjegyeknek tűnik, mint problémának.

Az előadás, akár a szöveg, mindent beáldoz a szellemességnek, és mi tagadás, ezek a poérok minőségek, lehet rajtuk nevetni. Csakhogy a könnyed, mindig replika-kész kedélyesség épp a reveláció lehetőségét, esélyeit fedí el minduntalan.

anikó

[reflekt]

Zene

Égészen biztosan tudtam, hogy ha jövök a Kisvárdai Fesztiválra, írni fogok például a mellérendelésről és az összművészetről (lásd a következő lapszámokban). Azt is tudtam, hogy lesz olyan téma, ami majd visszavonhatatlanul és elháríthatatlanul felbukkan, és muszáj lesz – így, ezzel a kényszerítő, németes szóval: muszáj – írnom róla. Ez lett a zene.

Gyorsan letudom hát a fő motívum elsődleges rétegét, hiszen a fesztivál első két napján a műfajilag és stílusosan legkülönbözőbb előadásokban jelenik meg.

A temesváriak Ahogy tetszik előadásában egyszer csak átvált az érzékelés, kilép az előadásból, és civilként nézi, ahogy a szereplők valóságos színész-zenekarrá alakulnak, amint a 80-es évek alternatív dalait adják elő. Lehet, hogy nem is kell leragadni a gondolatnál, hogy a néző számára mennyire szervesül mindez az előadásba és annak kontextusába; tény, hogy egyszerűen élvezetes hallgatni őket, a zenélő-éneklő színészeket.

Azután másnap a szabadkai Eastwicki boszorkányokban maga az ördög csáb- és egyben hatalmi erejét hivatott jelezni a színre érkező, élőben játszó saxofonos, ezzel egyúttal a metafora felé lökve és nyitva az amúgy realistának induló darabot, történetet.

A falu rosszát nem láthattam a Vajdasági Tanyaszínházról, de minden, a Várszínházról felvillanyozva visszatérő néző arról beszélt, milyen újszerű volt a népszínmű olvasata, s hogy mindezen a merész és mégis odaillő zenei anyag mekkorát lendített.

Azért hagytam utoljára A velencei kalmárt, mert nem csupán a fuvola és az operaénekes hangjáról van itt szó, hanem inkább arról, hogy az előadásban olyan komoly dramaturgiai szerepet kap a dallam, hogy akár azt is mondhatnám, a szereplők belső zenéjén múlik a sorsuk.

Éppen ezzel kapcsolatban jegyzi meg később Ungvári-Zrínyi Ildikó; talán nem is baj, ha e legutóbbi előadásban a nézőközönség 99%-a számára Anyegin áriája oroszul előadva nem felismerhető. Az előadás végén deus ex machinaként valós személyében is színre lépő operaénekes jelenléte, hangja és az idegen nyelv nem a racionokra, operairodalmi felkészültségünkre vagy logikai képességeinkre apellál. Mint ahogy nyilvánvalón nem vagy nem teljesen ezt teszi a fentebb említett előadásokban sem. Az előadás ilyenkor rendszerint nyelvet vált; főként érzékeinkhez beszél. Arra gondolok, mennyire lényeges is ez éppen itt, egy olyan fesztiválon, ahol legalább négy különböző nyelvi és kulturális közegből érkeznek a társulatok, az előadások; az eleve érthető–nem érthető, idegen–ismerős határán oda-vissza csúszkálást értők és művelők. Valami ehhez hasonló nyelv metaforája most itt a zene. Van egy ritmus – azt mondják rá: logika, matematika, számolni kell tudni hozzá. És van a dallam – a zsigeri, nem leírható, nem megfogható része az előadásnak. Meg ott a zenekar, amely mindig önmagára és a környezetre érzékenyen hangolva játssza a partitúrát. A megfeythető és megfeyjtendő, kiszámított logikai ívre feszülő gondolat-játék az ilyen pillanatokban háttérbe szorul a leírásnak inkább ellenálló, mégis minden előadás legmegrendítőbb lényegét adó irracionálissal szemben.

Örülünk, amikor felismerjük, hogy valami az, ami és nem más (mondja Arisztotelész). És hozzá még mennyire örülünk, amikor nem feltétlenül kell folyton felismernünk, megismerünk, artikulálnunk, kategorizálnunk.

Sebestyén Rita

Azt szokták mondani színészberkekben, hogy mire az ember összeiszik magának egy tisztességes arcot, addigra elmegy az agya. Azonban eszem ágában sincs, hogy az igazgatói székből menjek nyugdíjba; ezt egy ideig lehet csinálni, aztán – azt gondolom – lépni kell.

Ha végigmész a gyötrődéseken, és utána színpadra állsz, akkor már nem érzed azt, hogy jaj, ide még két gesztus, oda pedig még vibrálóbb, még erősebb játék kell. Már tudod, hogy meg lehet állni, és csak nézni. És annak a tekintetnek súlya van.

Mezei Zoltán (Szabadkai Népszínház) → **Nyakó Béla** (fesztiválígazgató):
Hogyan látod a fesztivál jövőjét? Érzel-e szűkséget bármilyen strukturális vagy koncepcionális változtatásra?

Ahhoz ragaszkodunk, ami az eddigi éveket is jellemezte, hogy év közben minden határontúli színházat meglátogassunk, és a válogató vagy válogatók (még nem tudom, hogy jövőre egy vagy több lesz) véleménye alapján meghívjuk a legjobb előadásokat. Az, hogy kell-e valamit változtatni, mindig a produkciókon és az életen múlik. A tavalyi évben 38 produkció volt itt, idén csak 25 vagy 26, amit a válogatók, illetve az anyagiak határoztak meg.

A mostani kormányzat át akarja alakítani a színházi törvényt, és a hat kategóriát háromra csökkenteni, és sok múlik azon, hogy melyik kategóriába kerülünk. Reméljük, az első kettőbe. A fesztivál azonban több lábbon áll, és ezek a lábak – bár most mindegyiket egy kicsit megnyirbálták – stabilak.

Nyakó Béla → **Hajdu Géza** (Nagyvárad Magyar Színház):

Tudtad, hogy ebben az évben huszadszorra vagy jelen a Kisvárdai Fesztiválon? Gratulálni szeretnék hozzá. Amúgy milyen szerepeket fogsz játszani a következő évadban?

S. B.

[krit]

A kritikus munkájának csak akkor van értelme, ha ő is keresi az igazságot. Ha érdeklődő és keresgélő, nem ítélkező. Ha szenvedélyes, és nem csak azért dolgozik, hogy letegyen egy cikket, hanem tényleg érdekli annak a bizonyos előadásnak a sorsa. Úgy kellene megfogalmaznia a hiányérzetét, hogy a célhoz mérje, amit el lehet érni.

Az előadás nem csak egy ember ügye; van szerzője, rendezője, színésze, díszlet- és jelmeztervezője, zeneszerzője, koreográfusa, fénytechnikusa és így tovább. És miután már megvan a konspiráció ennyi ember között, a kritika úgysem tud annyira elbizonytalanítani. Rosszul eshet, de a véleményed ritkán változik meg tőle.

Fontos, hogy a kritikus ragaszkodjon az objektivitáshoz, ha ítélkezik, az lehetőleg ne csak egy ember ügye legyen. A jó kritikusnak szét kell bontania a személyiségét, és egy kicsit benne kell lennie az előadás minden nézőjében, mert ha valamit kimond a nyilvánosság előtt, valamennyire a nyilvánosságot kell képviselnie.

Tulajdonképpen nem nekünk, színészeknek szól a kritika, hanem az olvasóknak. Rólunk szól, de nem nekünk. A cél az, hogy a néző megtalálja a hidat az előadáshoz, a kritikus pedig idegenvezető, akinek segítenie kell ebben.

Mátray László színész

[mai.program]

- 14.00 Szakmai beszélgetés**
Művészetek Háza, Pódiumterem
- 17.30 Hat szereplő szerzőt keres színmű**
Nagyvárad Magyar Színház Szigligeti Társulata
Művészetek Háza, Színházterem
- 20.30 Csókos asszony operett**
Csíki Játékszín, Csíkszereda
Várszínpad
- 23.30 A színház zenéje koncert**
Cári Tibor zeneszerző munkáiból
Csíki Játékszín, Csíkszereda
Művészetek Háza, Kamaraterem

[kiszvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai
Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**

Munkatársak: **Demeter Kata, Fazakas Márta,**

Mészáros Csilla, Sebestyén Rita,

Selmeczi Bea, Varga Anikó

Fotó: **Révész Rebeka, Szkárossy Zsuzsa**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**

Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

<http://szinhaz.w3h.hu>

[witz]

Horoszkóp színházásoknak

Kos: Az előadásodon egy apró technikai baki történhet. Ne ess pánikba, oldd meg a helyzetet egy gesztussal.

Bika: Kedves Bika! A legjobb formádat hozod, ha Sztanyi vezet. De a lelked mélyén mégis a musical áll közelebb hozzád.

Ikrek: Sajnos számodra a színház csak a sörsátorban fog megtörténni. Igyál sokat, és alkoss belőle.

Rák: Képességeid tudatában vagy. Ki akarják használni, de a tehetséged használd ésszel.

Oroszlán: Anyagi gondjaid támadnak. De tudnod kell, ezt a fesztivál nem fogja megoldani.

Szűz: Művészi válságod egyetlen kiútja a harcspörkölt okozta rosszullet.

Mérleg: Az előadásodnak semmi köze a színházhoz, de viseld büszkén, mert egy egész életet fecséreltél el vele.

Skorpió: Rád talál az igaz szerelem. Ne éld meg, csak szenvedd. S jó lesz.

Nyilas: Tested tökéletes, ne élj vissza vele, de ha egy színházi guru megkíván, engedj a csábításnak és lejts egy tangót.

Vízöntő: Itt-tartózkodásod alatt semmi sem fog történni veled, és még a mustáros kolbász sem számít esszenciális élménynek. Mindig keresd a fotóst.

Halak: Ne drogozz, ne igyál, ne dohányozz, ne járj templomba... Menj haza, sürgősen.

kolozsi&faragó co.

A Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai Fesztiváljának támogatói:
Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Kiszvárdai Város Önkormányzata

Médiatámogatók:

Magyar Színházi Portál, 7óra7